

Prof. dr hab. inż. Jerzy Barglik
POLITECHNIKA ŚLĄSKA

IX Seminarium Historyczne poświęcone Członkowi Honorowemu SEP Lucjanowi Nehrebeckiemu

13 listopada 2020 roku minęła 120. rocznica urodzin, a w cztery dni później 30. rocznica śmierci prof. Lucjana Nehrebeckiego, wybitnego elektroenergetyka, doktora honoris causa i nauczyciela akademickiego przez wiele lat zatrudnionego w Politechnice Śląskiej, prowadzącego badania naukowe w obszarze elektroenergetyki i wykłady dla studentów na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej, Członka Honorowego Stowarzyszenia Elektryków Polskich, pierwszego powojennego prezesa Oddziału Zagłębia Węglowego SEP, pierwszego prezesa i założyciela Oddziału Gliwickiego SEP. Lucjan Nehrebecki urodził się bardzo daleko od Ojczyzny w syberyjskiej części Rosji carskiej, w pobliżu granicy z Chinami. To było miejsce pracy Jego ojca – lekarza wojskowego. Tam wówczas przebywała jego rodzina. Okrąga rocznica urodzin Profesora stała się okazją do przypomnienia Jego sylwetki i drogi życiowej.

W warunkach pandemii po raz pierwszy seminarium historyczne OZW SEP odbyło się 23 listopada 2020 roku w trybie zdalnym. Warto przypomnieć, że było to już dziewiąte spotkanie z cyklu seminariów historycznych organizowanych przez Oddział Zagłębia Węglowego SEP.

Seminarium otworzył autor niniejszego komunikatu, krótko przypominając najważniejsze fakty z życia Profesora. Następnie głos zabrał dziekan Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej prof. dr hab. inż. Marian Kampik. W swoim wystąpieniu, na tle obecnej działalności i nowej struktury organizacyjnej Wydziału Elektrycznego [1] przypomniał przebieg kariery zawodowej Profesora w uczelni. Wystąpienie obecnego dziekana uzupełnił Jego poprzednik na tym stanowisku, a zarazem kierownik Katedry Elektroenergetyki i Sterowania Układów Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej (będącej organizacyjnym następcą kierowanej przez prof. Nehrebeckiego Katedry Elektrowni) prof. dr hab. inż. Paweł Sowa, wyszczególniając i krótko komentując kolejne stanowiska zajmowane przez Profesora na Wydziale. Kolejnym mówcą wprowadzającym do części referatowej seminarium był prezes Oddziału Gliwickiego dr inż. Jan Kapinos. Mówił o roli Profesora w doprowadzeniu do utworzenia w 1953 roku Oddziału Gliwickiego SEP. Część referatowa seminarium obejmowała dwa wystąpienia.

Członek Honorowy SEP mgr inż. Tomasz Kołakowski przedstawił obszerny referat pt. „*Lucjan Nehrebecki, życie i twórczość (1900-1990)*”. Pełny tekst referatu zamieszczony jest na stronie internetowej *Śląskich Wiadomości Elektrycznych* [2]. Ukaże się drukiem w numerze 1/2021 naszego dwumiesięcznika.

Życiorys Profesora został przez Autora omówiony bardzo szczegółowo. Lata młodości Lucjan Nehrebecki spędził w miejscu urodzenia, ale potem przeniósł się bliżej kraju do szkół w europejskiej części Rosji. Studia rozpoczął w 1921 roku, już w wolnej Polsce, na Wydziale Elektrycznym Politechniki Warszawskiej. Po otrzymaniu dyplomu magistra inżyniera w 1927 roku przeniósł się do Katowic i podjął pracę w Oddziale Elektrycznym Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych, a potem w innych firmach. Po II wojnie światowej powrócił na Górną Śląsk. Od listopada 1946 roku Profesor rozpoczął pracę naukowo-dydaktyczną w Politechnice Śląskiej w Gliwicach, gdzie koncentrował swoją aktywność zawodową aż do chwili przejścia na emeryturę w 1971 roku. Słowo „koncentrował” użyte przez Autora referatu bardzo dobrze charakteryzuje aktywność Profesora, który równolegle pełnił szereg bardzo ważnych funkcji w energetyce zawodowej. Godność Członka Honorowego SEP uzyskał w 1975 roku decyzją XX Walnego Zjazdu Delegatów SEP w Bydgoszczy. W osiem lat później decyzją Senatu Politechniki Śląskiej został nadany mu tytuł doktora honoris causa Politechniki Śląskiej. W tym miejscu warto przytoczyć fragment wypowiedzi Profesora na uroczystości wręczenia tytułu doktora honoris causa w dniu 25 lutego 1983 roku, dotyczący Jego pierwszego przyjazdu do Katowic [3]. Profesor mówi: „*Moje pierwsze spotkanie ze środowiskiem, w którym miałem*

spędzić całe moje życie, nastąpiło w listopadzie 1927 roku, kiedy wysiadłem na dworcu kolejowym w Katowicach. Doznałem doświadczenia szoku. Wszystko tam było inne i ciężkie: krajobraz, niebo, budowle i ziemia porośnięta i zbezczeszczona przez wydawały się bezsensowne działania przemysłu. Przez ulice przewalał się tłum szary i smętny, z którego unosił się wielojęzyczny szmer. Od czasu do czasu wyrwały się z niemiecką gardłową wykrzykiwania konduktorów tramwajowych. Zmęczony i zniechęcony błąkałem się po ulicach Katowic. Nie widziałem w tym środowisku miejsca dla siebie, byłem bliski podjęcia decyzji powrotu do Warszawy. Miałem jednak na Śląsku opiekuna w osobie prof. Jana Obrąpalskiego, który ściągnął mnie na Śląsk do Stowarzyszenia Dozoru Kotłów Parowych. Moje zamiary potraktował na wesoło i zapewnił, że za kilka lat nie będę chciał rozstać się ze Śląskiem. Zostałem więc na Śląsku". Zapowiedź prof. Obrąpalskiego spełniła się co do joty. Działalność zawodowa prof. Lucjana Nehrebeckiego na Górnym Śląsku w Katowicach, Gliwicach i innych miastach regionu trwała łącznie 55 lat. Do tego trzeba dodać 35 lat pracy naukowej i dydaktycznej w Politechnice Śląskiej.

Kolejnym mówcą był bliski współpracownik Profesora mgr inż. Ludwik Pinko. Wystąpienie Autora miało charakter wspomnień osobistych. Przypominał, że Profesor widząc konieczność wzmocnienia bazy pomiarowej energetyki był inicjatorem utworzenia wyspecjalizowanego przedsiębiorstwa zajmującego się tą tematyką. Idea ta urzeczywistniła się przez utworzenie w 1950 roku Zakładu Badań i Pomiarów ENERGOPOMIAR. Przez kilka pierwszych lat po utworzeniu ENERGOPOMIARU łączył obowiązki nauczyciela akademickiego i dyrektora technicznego firmy. Profesor Lucjan Nehrebecki osobiście zajmował się kompletowaniem załogi dla nowej firmy. Będąc kierownikiem Katedry Elektrowni miał pełne rozpoznanie o absolwentach, którym warto zaproponować pracę w tworzącej się firmie. Autor referatu znalazł się w gronie rekomendowanych osób i podjął pracę w ENERGOPOMIARZE pełniąc w firmie szereg ważnych funkcji, w której przez wiele lat zajmował stanowisko dyrektora technicznego. Wystąpienie mgr inż. Ludwika Pinko oparte było na przygotowanym przez niego artykule pt. „Profesor Lucjan Nehrebecki – założyciel ENERGOPOMIARU”, który ukazał się w numerze październikowym *Energetyki* przygotowanym do druku z okazji jubileuszu 70-lecia firmy ENERGOPOMIAR [4]. Za zgodą redakcji *Energetyki* i sugestią Autora przedruk artykułu ukazał się także w niniejszym numerze *Śląskich Wiadomości Elektrycznych* [5].

Kolejnym mówcą był dr hab. inż. Kazimierz Gierlotka prof. Politechniki Śląskiej, który omówił zaangażowanie Profesora w utworzenie Oddziału Gliwickiego SEP. Zaprezentował także historię Medalu im. prof. Nehrebeckiego ustanowionego z okazji jubileuszu 65-lecia Oddziału Gliwickiego SEP. O swoich kontaktach z Profesorem, a także o Jego zasługach

dla Politechniki Śląskiej oraz polskiej i śląskiej energetyki wypowiedzieli się między innymi dr inż. Kazimierz Oziemblewski, dr hab. inż. Jerzy Hickiewicz prof. Politechniki Opolskiej i mgr inż. Krzysztof Kolonko.

W roku 1991 ukazał się numer specjalny *Zeszytów Naukowych Politechniki Śląskiej „Elektryka”* poświęcony w pierwszej części wspomnieniom o zmarłym rok wcześniej Profesorze [6]. Pozostałą część *Zeszytów* wypełniają artykuły naukowe pracowników Instytutu Elektroenergetyki i Sterowania Układów, w większości wychowanków Profesora.

W tym miejscu warto dodać parę zdań na temat wspomnień Profesora opublikowanych w roku 1997 [7], a następnie powtórzonych w II wydaniu uzupełnionym i poprawionym w trzy lata później [8]. Redaktorem I wydania *Wspomnień* był Członek Honorowy SEP inż. Tadeusz Świdorski. Tekst powstał na podstawie wypowiedzi Profesora spisanych przez Jego drugą małżonkę Zofię Nehrebecką. Zapis wspomnień kończy się definitywnie 27 listopada 1984 roku, gdy Profesor podyktował małżonce ostatnie zdanie. Koszt przeniesienia praw autorskich na Oddział Zagłębia Węglowego SEP oraz koszty druku zostały całkowicie pokryte z dotacji członków wspierających OZW SEP. W roku 2000 dla uczczenia setnej rocznicy urodzin Profesora przygotowano II wydanie tej unikalnej książki. Pracy redakcyjnej podjęli się Członkowie Honorowi SEP: dr inż. Zbigniew Białkiewicz i inż. Aleksy Kuźnik. Jak słusznie pisze dr inż. Zbigniew Białkiewicz w przedmowie do II wydania książki: „*Wspomnienia*” stanowią ewenement w literaturze pamiątkarskiej inżynierów. Mogły powstać dzięki wspaniałej pamięci Profesora. Warto w tym miejscu przytoczyć motto „*Wspomnień*”: *Verba volant, scripta manent*.

LITERATURA

- [1] <http://www.elekt.polsl.pl/>, dostęp: 23 listopada 2020.
- [2] Kołakowski T.: *Lucjan Nehrebecki, życie i twórczość (1900-1990)*, <http://swe.sep.katowice.pl/pl/zeszyty-historyczne/artykuly>, dostęp: 23 listopada 2020.
- [3] Nehrebecki L.: *Wypowiedź w dniu 25 lutego 1983 roku po nadaniu tytułu doktora honoris causa Politechniki Śląskiej*, *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej „Elektryka”* 1991, nr 124, s. 13-18.
- [4] Pinko L.: *Profesor Lucjan Nehrebecki – założyciel ENERGOPOMIARU*, „*Energetyka*” 2020, nr 10, s. 515-517.
- [5] Pinko L.: *Profesor Lucjan Nehrebecki – założyciel ENERGOPOMIARU*, „*Śląskie Wiadomości Elektryczne*” 2020, nr 5-6, s. 39-41.
- [6] *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej „Elektryka”* 1991, nr 124, s. 215.
- [7] Nehrebecki L.: *Wspomnienia*, red. Tadeusz Świdorski, Stowarzyszenie Elektryków Polskich, Gliwice - Katowice, wyd. I, 1997, s. 119.
- [8] Nehrebecki L.: *Wspomnienia*, red. Zbigniew Białkiewicz, Aleksy Kuźnik, Stowarzyszenie Elektryków Polskich, Katowice, wyd. II, 2000, s. 168.